

UNITÁRIUS ÉRTESITŐ

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Budapest, V., Koháry-utca 4.
 Telefon Aut. 174—24.
 A budapesti unitárius egyházközség
 hivatalos lapja.

Megjelenik kéthetenként
Előfizetési ára
egy évre 4 pengő
 Az előfizetési díjak a lelkeszi hivatal
 címére küldendők.

Főszerkesztő **BARABÁS ISTVÁN** ♦ Felelős szerkesztő **JANCSI LÁSZLÓ**

Anyák napja.

Május 5. napja az édes anyáké. A boldog és a fájdalom törével átvert szivü anyáké. Világszerte megülik ezt a napot és valami különös meghatottsággal gondolnak az emberek az édes anyákra. A gondolatot a szörnyű háború szülte. A gyászruhás anyák földet átérő láncának látása mindenkit sziven üt. És mindenki könnyes lélekkel néz az édes anyákra, akik a nagy emberpusztítás szörnyűségei között csak sírtak, áldoztak és temettek.

Május 5-én minden jóézésü gyermek adjon édes anyjának egy szál virágot és mondja el előtte az alábbi fogadalmat:

„Édes jó anyám! Ünnepeélyesen fogadom, hogy engedelmes gyermeke leszek. Soha meg nem szomorítom s mindent elkövetek, hogy örömét lelje bennem. Köszönöm, hogy fölnevelt; köszönöm, hogy annyiszor megbocsájtott. Fogadom, hogyha baj éri, megvédem; ha beteg lesz, ápolom s ha megöregszik, vagy szűkölködni fog, magamhoz veszem és egész erőmmel azon leszek, hogy meghosszabbítsam és boldoggá tegyem drága életét. — Isten engem úgy segítjen!

A Koháry-utcai templomban május 4-én emlékszünk meg az édes anyákról.

Istenhit, Istentudás, unitárizmus, bibliamagyarázás.

Résztvettem a Magyar Kálvinszövetség egyesületközi értekezletén, ahol arról volt szó, mit kellene tenni, hogy segítsünk a romlásnak indult magyar családi élet megjavításán.

A családi élet lazulásának oka — elsősorban a világháborút követő *gazdasági nyomorúság*. Az ember, miként a növény vagy más organizmus a környezet hatásának van alávetve. A gazdasági nyomorúság általában lerontja az erkölcsöket, így a családi erkölcsöket is.

Ezen folyamat ellensúlyozására fontosabb, mint valaha, az *embernevelés*, tehát nem csupán az ifjúság nevelése.

A színlődő magyar nép a szenvedések borzasztó nyomása alatt vergődik. Az *Istenhit* volna képes erőt kölcsönözni, a népet feléleszteni, erőinek, nagyságának feltámasztására képesíteni.

A történelem tanítása szerint az a nép vitte nagyra, amelyet valamely közös nagy elv, hit összetartott és lelkesített. Ha ez az összetartó erő csökkent, a nép lehanyatlott, majd lassankint lefűnt a népek szinpadáról.

Ma kihalt az *idealizmus* az emberekből. Pedig ez emeli ki az embert egyéni élete kis köréből a magasságba, ahonnan hite, tudása, céljai, küzdelmei széles s határtalan horizontja tárul fel.

Az élet sok helyzetében elveszett az az ember, de az a nép is, — akit, illetve amelyet nem hevít idealizmus. E nélkül nem bírjuk megvívni a mindennapi élet kis és nagy küzdelmeit, sokszor az életre-halálra szóló válságokat. E nélkül oh be nehéz, kicsinyes, szürke és siralmas az élet apró-cseprő gondja és kenyérharca — különösen ma a trianoni magyarnak!

Az idealizmus ősforrása az Isten, az Istenhit, amely meleget áraszt az élet minden terére, az élet minden megnyilvánulásában.

Az Istenhit közös a különböző vallásokban s eképp minden magyart egyesíthet. Más a hit és más a vallás. A hit belső átérzése és a vallás külső megtartása nem mindig járnak együtt.

Istenhitet s Istentudást kell ébreszteni, fenntartani a gyermekekben, ifjúságban s az egész társadalomban. E téren feladata van — a vallásoktatáson és vallásgyakorlatokon kívül — minden

oktatónak, minden iskolának és az egyházakon kívül — a társadalmi egyesületeknek is.

Az Istenhit és Istentudás felkeltése az iskolákban ne legyen külön tárgy — amúgy is van vallástani oktatás. Minden tárgy oktatásában minden oktató és tanár szaván át kell szivárogtatni az Istenhitet s Istentudást a sziv és az értelem fegyvereivel.

Minden oktatót hevítsen át az Istenhit, az Istentudás. Ha a sziv nem érzi magától az Isten létét, a logika útjain is rá lehet arra eszmélni: a világegyetem rendjében rendezőnek kell lennie, törvényei kell, hogy törvényhozótól eredjenek, az összhangban kell egységnek lennie, a nagy mindenségben megtestesülő végtelen tudásnak tudója kell, hogy legyen; miként a tér, idő, anyag, erő, végtelen, — ez a végtelenségben megnyilvánuló szellem is végtelen. Ezt a végtelen egységet a hívő Istennek nevezi. Te, aki nem hiszel, nevezd másnak. De mihelyt emberszeretet, az emberiség közös nagy eszményei és céljai hevítenek, már együtt vagyunk, mert egyesülünk abban, ami összetartozik, ami tulajdonkép egy és ugyanaz, ami ugyanannak az egésznek része és mindez reményt ad, hogy eljutsz az egészhez is.

Legerősebb, legtisztultabb a gondolkodó, tanult ember Istenhite. De ez már nemcsak hit, tudás is. Nemcsak hiszi, hogy van Isten, tudja is, bár kiléte elképzelhetetlen véges elméje előtt. Istentudását nem félelem, dogma, nevelés, hagyomány tartja fenn s azt nemcsak az emberi élet gyakorlati követelményének tekinti. A szabad, gondolkodó ember életének legnagyobb felfedezése az Istentudás, szemben az előbbi évezredek Istenhitével.

A mai szabadgondolkodó ember ezen lelki világát legtisztultabban az *unitarizmus* fejezi ki, amely a szabadon kutató tudományossággal való harmóniájánál fogva elsősorban van hivatva arra, hogy a modern embert az Istenhitre és Istentudásra vezesse és lelki szükségleteit kielégítse.

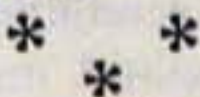
Mint kultusz legegyszerűbb, mint egyház szervezetében, mint vallás gondolatmenetében legérthetőbb, legszabadabb, legegységesebb, legtürelmesebb, legemberibb és mindezen okoknál fogva legistenibb is, minthogy a szabad, gondolkodó embert legközelebb hozhatja az Istenhez.

Hogyan közelíthetjük meg s ismerhetjük Istent? E források: Szivünk érzése, elménk gondolkodása — saját énünk belső világában.

A Világegyetem, a természet szemlélése, mint amely a végtelen Istenszellem megnyilvánulás a megtestesülése.

Az emberi szellem, — mint az Istenszellem egyik jelentkezése — megnyilvánulásai: a biblia, a tudomány, művészet, technikai alkotások. Az emberi szellem magtartója — a családokon át fenntartott emberiség.

Az emberszeretet, amely az emberiség egyesítő, összetartó ereje, ha közben-közben elhalványul és kimarad, — mégis felujul, újból hat és erősödik.

Ezek közül a legegyszerűbb és egyik leghatásosabb eszköz egy ősi könyv: a biblia. Egyszerű eszköz, de nem mindenkinek nyílik meg kincsesára. Bibliamagyarázók kellene, akik a biblia kincseskamráiban és mélyen fekvő bányáiban világosságot gyűjtanak és vezetnek.

A mai ember lelkéhez legközelebb férő unitárizmus ragadja meg a lélek és elme világosító fáklyáját. *Rendezzünk állandó és rendszeres biblia-magyarázó nyilvános előadásokat.* Mindenki, bármely valláshoz tartozzék, legyen szívesen látott vendég. A magyarázók legyenek lelkészek és világiak, lehessenek nem unitáriusok is, hacsak az Egyisten-eszme hívői, tudói. Az előadókon kívül mások is hozzászólhassanak és kérdéseket intézhessenek.

Rendező-bizottságot kell alakítani elnökség vezetése alatt. Legyen esetleg ez a Dávid Ferenc egyesületnek egyik osztálya. A bizottság kérjen fel alkalmas előadókat és gondoskodjék arról, hogy az előadások minél szélesebb körben közhirré tétessenek.

Az arra alkalmas *előadások kinyomatásáról* is gondoskodni kell oly módon, hogy az előadások során e célra önkéntes adományok gyűjtessenek.

Ujlaki Géza dr.

HIREK

Istentiszteleteink sorrendje. A Koháry-utcai templomban május 4-én és 11-én délelőtt 11 órakor. A Rákos-utcai kápolnában május 4-én és 11-én délelőtt 10 órakor. Konfirmációra előkészítés a Koháry-u. templomban május 4-én és 11-én d. u. 4 órakor.

Nyiregyházán május 18-án unitárius istentisztelet lesz a Tanítóképző Intézet nagy termében.

A husvétii ünnepeken s előzetesen Nagypénteken, hiveink nagy számban látogatták a templomot. A Koháry-utcai templomban 3 alkalommal 496 hívünk járult a szent asztalhoz.

Nagypénteken és Husvét 1. és 2. napján a perselyadományokat a Nőszövetség szegény gondozó alapjának juttattuk. Erre a célra a Koháry-utcai templomban 227 P 35 fill., a Rákos-utcai kápolnában 64 P 47 fill., együtt 291 P 82 fillér gyűlt össze.

Hősök Emléktáblájára inditunk gyűjtést. A budapesti unitárius egyházközség presbitériuma az Igazgató Tanács megkérésére elhatározta, hogy a háboruban elesett hősök szent emlékének megörökítésére a Koháry-utcai templomban Emléktáblát állít. Atyafiságos szeretettel kérjük unitárius testvéreinket sziveskedjenek a nemes ügyet a tőlük megszokott jóindulattal fölkarolni. Erre a célra adományokat köszönettel fogadunk és jó reménységgel kérünk. A Hősök Emléktáblájára eddig adakoztak: Unitárius rendőrök 8 P, Józán Miklós 5 P, Barabás István 3 P. Együtt: 16 P.

A konfirmáció az idén áldozócsütörtökön, május 29-én lesz a Koháry-utcai templomban d. e. 11 órai kezdettel. A presbitérium határozata alapján az egyházközség Konfirmációi Emléklap-ot ad minden egyes ifjunak. Az Emléklapon a konfirmáltak neve, az apostoli hitforma és egyházunk történetének néhány fontosabb adata lesz olvasható. Az ifjak urvacsoravételén résztvesznek a presbiterek, esetleg a szülők is, hogy így minden egyes ifju egy-egy presbiter atyánkfia társaságában részesüljön először a szent vendégségben. A konfirmándusok kikérdezése május 28-án d. u. 4 órakor lesz. Mindkét alkalomra már most atyafiságos szeretettel hívja meg a lelkészi hivatal a kedves szülőket, presbiter atyánkfiait és az érdeklődőket.

Dr. Tóth György — Dávid Ferenc Emlékezete — felolvasása megjelent az Unitárius Kiskönyvtár 74. számában. A füzet ára 60 fillér. Kapható a lelkészi irodában. (V., Koháry-u. 4.)

A konfirmándus ifjak szülőit szeretettel kéri a lelkészi hivatal, sziveskedjenek gyermekeiket vasárnaponként d. u. 4 órára a Koháry-utcai templomba elküldeni.

Székely Sándor, unitárius és Kaiser Terézia r. kat. válásu, rákospalotai lakósok ápr. 20-án házassági szövetségükre egyházunk áldását kérték. Isten áldása legyen a szent kötésen!

Meghívó. Az Unitárius Leányegyesület az ősszel megnyitandó varroda céljára 1930. május hó 9-én, délután 6 órakor az Unitárius

Misszióház kápolnájában (IX., Rákos-utca 3.) hangversenyt rendez. Adyról beszél Pünkösti Andor. Műsor 1 pengő.

Adomány. A János Zsigmond unitárius cserkészcsapat részére a Brassai Sámuel Ifjusági Egyesület 2 P., Gálfalvi Lajos és neje 5 P., dr. Héderváry Lehel mentőfelszerelést adományoztak. A jószívű adakozóknak hálásan mond köszönetet a cserkészcsapat.

A Budapesti Unitárius Misszió Ház 1929. évi jelentéséből adjuk az alábbi részleteket. Az egyetemi és más főiskolai növendékek részére fenntartott Otthonban 25 férőhely van. Az ifjak a lakást, fűtést és világítást ingyen kapják. Amerikai testvéreink adományából karitatív célokra legalább 14.000 P. értéket fordított a M. H. A kápolna átépítési céljaira Bpest székesfőváros 1929-ben 24.000 és beruházási költségekre 8000 Pengő segélyt nyújtott a M. H.-nak. A kultuszminisztérium pedig 10 ágyat, 10 szekrényt és 5 asztalt adott a Diák Otthonnak.

Balázs Ferenc, világjáró ifju lelkipásztor társunk április hónap 6-án köszöntött be a Torda-Aranyos megyei Mészkö egyházközségbe. Állomáshelyére a székelyföldi unitárius ifjuság hálája kísérte el. Ő gyűjtötte egybe az ifjuság seregét egy táborba. Rövid 2 évi működése alatt Istennek és embereknek tetsző és maradandó értékű munkát végzett. Isten hordozza tovább is karjain és áldása nyugodjék meg minden jószándéku törekvésén!

Az első fecskék. Tavasz érkezését várjuk. Az első fecske láttára feldobog a szivünk. Itt a tavasz! Az Unitárius Leányegyesület első fecskéje is megérkezett. Erdélyből jött az első adomány a varrodára. Pálffy István gyógyszerész 1500 leit küldött. Magyarországi hittestvéreink kövessétek a példát. *Dr. E. R.-né*

A keresztúrközi lelkeszkör május 3-án gyűlést tart. A tárgysorozaton két érdekes javaslat szerepel. Az egyik: Főtanácsi tagok leépítéséről, a másik: A nyugdíjalapnak a központi pénzkezelés alól való kiemeléséről.

Kendi István székelykereszturi énekvezér atyánkfia a háborúban szerzett betegségében 43 éves korában Székelykereszturon meghalt. Kiváló tanító, nagykészültségű énekvezér, halálig hű székely és unitárius volt. Isten áldása nyugodjék meg kedves emléken!

A Dávid Ferenc Egyletbe újabban beléptek és tagsági díjat fizettek: Rendes tagok: Magyar Mihály 2.—, Szokolayné Tompa Márta 2.—, Fodor Béla 2.—, Schwimmer Jenő 2.—, Polgár Margit 2.—, Uzoni Zoltán (1930—34-re) 10.—, Biró Lipót 2.—, Ózv Nyíró Gézáne 2.—,

Dr. Balázs Ferenc (1930—33-ra) 8.—, Újváry László 2.—, Gálfalvy Lajos 2.—, Dr. Borbély Tihamér 2.—, Borbély Albert 2.—, Dr. Schner Sándor 2.—, Dr. Újlaky Géza 2.—, Sachs Betti 2.—, Dr. Mikó Gábor 2.—, Gál Kálmán 2.—, Gál Miklós 2.—, Dr. Nyíredy Géza 2.—, Arlov Viktorné 2.—, Deák Farkas (1930—31-re) 4.—, Józsan Miklósné 2.—, Mihály Rudolf 2.—, Pauspertl Károlyné 2.—, Pauspertl Teréz 2.— Pengő. Pártoló tagok: Ürmössy Ódón 2.—, Ürmössy Vidor 2.—, dr. Kozma Károly 2.—, Zsigmond József 6.— P. Alapító tagok: Dr. Ürmössy Gyula 50.— Pengő. Midőn a küldött tagdíjakat hálás köszönettel nyugtázzuk, kérjük hiteinket, hogy az Egylet tagjai közé mindannyian lépjenek be. A D. F. E. Elnöksége.

Dr. Barra Lajos bírósági tisztviselő hirtelen elhunyt. Április 25-én helyezték örök nyugalomra. Pihenjen csendesen!

A 345. sz. »János Zsigmond« unitárius cserkészcsapat

1930. március 23-án, d. u. 6 órakor tartotta meg IX. ker. Rákos-utca 3 szám alatti „Unitárius Missióház” gyülekezeti termében, kb. 250 cserkészszülő, testvér, barát, ismerős jelenlétében műsoros „Cserkészünnepélyét”.

1. Az ünnepélyt a cserkészcsapat „Fiúk fel a fejjel” cserkészindulóval nyitotta meg. Az ének elhangzása után Pethő István a cserkészcsapat parancsnoka cserkészszeretettel üdvözölte a közönséget.

2. Surányi János, kis cserkész Végváry: Nehéz homályban című költeményét szavalta el.

3. Badóczy Sándor, kis cserkészek vezetője tartott megemlékezést „Március 15. mai jelentősége” cím alatt.

4. Cserkésznóták, előadta a csapat.

5. Jónás Alfréd, őrvezető „Kitüntetés” című 3 felvonásos hatásos s rendkívül kedves színjátékát adták elő a cserkészek. Szereplők: Apa: Badóczy Sándor, Doktor: Egeni Attila, Dezső: Jónás Alfréd, Parancsnok: Bölöny Dezső, Főcserkész: Badóczy Sándor, Cserkészlú: Simon Dénes, Apródok: a kiscserkészraj.

6. „Tanyai a. b. c.” prolog előadta Endrey Tamás, kiscserkész, a kiscserkészraj kíséretével.

7. András Tibor, kiscserkész, elszavalta Pethő: Harangok című költeményét.

8. Kanizsai Ferenc „Karcsi, a mintadiák értesítője” című 1 felvonásos, kedélyes, vígjátéka került színre a következő szereposztásban: Apa: Egeni Attila, Anya: Szőke Mária, Karcsi: Székely Miklós, Szobalány: Hegedűs István.

9. Csatakiállítások, játékok, előadta a csapat. Utána Badóczy Sándor hegedűn magyar dalokat adott elő.

10. Sajó: „Magyarnak lenni” című költeményét szavalta el Járós Alfréd, őrvezető.

Pethő István parancsnok úr köszönőszavaival zárult az ünnepély.

Az ünnepély sikere mellett tanuskodik az, hogy a közönség nagy érdeklődéssel és lelkesedéssel hallgatta végig s örömmel látta

a kiscserkészek életrevalóságát s talpraesett nyilvános szereplését és megelégedéssel távozott az ünnepélyről.

Hisszük, hogy ez az ünnepélyünk egy fokkal vezetett közelebb nemcsak bennünket, de a szeretett közönségünket is a nagy magyar cserkészideálhoz.

Ez uton mondunk köszönetet különösképen Szőke Mária úrleánynak (az Unitárius Leányszövetség tagjának) ki kérésünkre örömmel vállalta szindarabunk női szerepét s időt, fáradságot nem kímélve cserkész szívvel és lelkesedéssel dolgozott az ünnepély sikere érdekében.

Köszönetet mondunk nemkülönben mindazon szülőknek, testvéreknek, barátoknak, ismerősöknek, kik jelenlétükkel megtisztelték s szíves adományaikkal a cserkészcsapat nyári táborozását tették lehetővé.

Vitéz Raics Károly előadása. A Bethlen Gábor Szövetség választmányának felkérésére nagymegyeri vitéz Raics Károly ny. altábornagy, a Bethlen Gábor Szövetség társelnöke, a Deák-téri Luther Szövetség elnöke előadást tart a Szövetség helyiségének nagytermében (IV., Királyi Pál-u. 9. félemelet) f. évi április hó 30-án szerdán délután pontosan 6 órakor, puritánizmus és fanatizmus címmel. Belépődíj nincsen. Vendégeket szívesen lát a Szövetség.

„Egy öreg unitárius“-nak üzenjük. Az Értesítő jelenlegi alakját nem a szerkesztőség választotta. Az előfizetési díjakat az egyházközség pénztárosa kezeli. A lap fején olvasható, hová kell küldeni a pénzt. Az 1930. évi költségvetésre tett megjegyzése csak onnan eredhet, hogy nem ismeri azt minden vonatkozásban. Ezért azt nem is közölhetjük. Minden adófizető egyháztagnak joga van a szóláshoz a közgyűlésen. Élni kell ezzel a joggal! E tárgyban épen az Értesítő adott egy cikket közelebbről. Úgy látszik elkerülte szíves figyelmét. A költségvetés sokféle retortán megy át addig, amíg a közgyűlés elé kerül. A budapesti egyházközség püspöki vizsgáló álló egyházközség. Közvetlen felettes hatósága a püspöki vizsgálószerk, Igazgató Tanács s ezek révén az E. K. Tanács —, de nem a köri közgyűlés.

A kétféle hitvallásra tett észrevétele helytálló. Méltóztassék ezt a prezbitérium elé hozni. Írásban is lehet. Az az aláhuzottan jelzett ügy most áll döntés alatt illetékes fóruma előtt. Döntésig várni kell. Levelének sem magasztaló, sem korholó részét nem adjuk. Személyi kultuszt nem űzünk, de személyeskedésnek se adunk helyet. Erdélyben most két lapunk van, az Unitárius Közlöny és az Unitárius Egyház és két folyóiratunk, a Keresztény Magvető és az Unitárius Szószék. Az Unitárius Kiskönyvtárt Józán Miklós szerkeszti. Most jelent meg a 74. száma. Rádiós istentiszteletünk havonta egyszer van. Rendesen a hónap közepe táján. Az istentisztelet napja minden ujságban olvasható.